

'Kind is iets voor laag opgeleide'

interview | Gezinshoogleraar Kees de Hoog ziet veel vrouwen zwangerschap uitstellen

De hoop van aankomend hoogleraar gezinssociologie Kees de Hoog dat er een gezinsbeleid van de grond zou komen, is niet bewaarheid. Hij voorziet dat kinderen krijgen steeds meer iets wordt voor lager opgeleide vrouwen.

Van onze verslaggever
Bart Jungmann
WAGENINGEN

Gezinssocioloog Kees de Hoog zou vandaag vol optimisme het ambt van hoogleraar aan de universiteit van Wageningen hebben aanvaard. Hij zou in zijn oratie opgewekt hebben vastgesteld dat er eindelijk 'een expliciet gezinsbeleid' van de grond lijkt te komen.

Maar deze conclusie, vorige maand getrokken bij de fabricage van zijn inaugurele rede, bleek voorbarig. Het woordje expliciet heeft hij al doorgestreept en vervangen door 'impliciet'. Gezinsbeleid zal weer zijn zoals het altijd was: versnipperd en halfbakken.

De Hoog stoelde zijn optimisme op het eerste kabinet-Balkenende, dat zich onderscheidde met de in-

troductie van een staatssecretariaat voor emancipatie en gezinszaken. Maar dat is alweer verleden tijd.

'Terwijl er toch in combinatie met emancipatie en vergrijzing genoeg te doen is voor zo'n staatssecretaris. Zeker als je kijkt naar de onderkant van de samenleving. Het zijn vooral de bijstandsmoeders en de traditionele gezinnen die onder de armoedegrens leven.'

De opheffing van het staatssecretariaat is volgens De Hoog typerend. Meer dan de helft van de Nederlanders leeft in een gezinssituatie, maar de politiek weet er geen raad mee, zelfs gezinspartij CDA niet. Bij monde van zijn eertijdse fractievoorzitter Heerma pleitte de partij in 1995 voor een gezinsminister. Maar toen het CDA in 2002 eindelijk zijn kans kon grijpen, werden de gezinszaken uitbesteed aan de LPF.

De andere partijen hebben trouwens even goed boter op het hoofd. 'Als het onderwerp ter sprake komt, is er altijd wel een alleenstaandenbond die zich gediscrimineerd voelt.'

Uit de historische schets die Kees de Hoog vanmiddag in de aula van de Wageningse universiteit ontvouwt, zal blijken dat het nooit anders is geweest. 'Gezinsherstel is volksherstel', riep KVP-leider Romme na de oorlog en

geen politicus sprak hem tegen. Maar een departement was het niet waard en dat komt doordat het gezin al zolang een vanzelfsprekend baken in een veranderende samenleving was.

Vanaf begin twintigste eeuw gold het zelfstandige gezin met de man als kostwinner als grote ideaal. De verwezenlijking daarvan liet tot eind jaren zestig op zich wachten. Het was het laatste decennium waarin de huisvrouw nog status had en een man die zijn vrouw liet werken, geen echte man was. Geluk was nog gewoon.

Maar aan het eind van de jaren zestig vertoonde het traditionele gezin de eerste barsten. De emancipatie deed haar intrede, de vrouw wilde haar betere scholing benutten. Dat kreeg uiteindelijk vorm in het moderne gezin waarin een grotere gelijkwaardigheid bestond tussen de ouders, en ook de kinderen hun zegje hadden.

In de afgelopen 25 jaar is het van modern tot moderner tot modernst geworden. De Hoog onderscheidt in dit tijdsgewricht vier typen. Naast het traditionele en het moderne gezin is dat allereerst het egalitaire model. Dat wil zeggen: twee parttime kostwinners/verzorgers en mondige kinderen.

Ten slotte kwam er het geïndividualiseerde gezin, door De Hoog met een hem kenmerkende ironie

ook wel 'het grachtengordelgezin' genoemd. Huishoudelijke en opvoedkundige taken zijn uitbesteed aan au pairs en traiteurs. Zelfontplooiing is niet alleen voorbehouden aan de *kids*. Ook de ouders werken nog altijd hard aan zichzelf.

Media en beleidsmakers doen het volgens De Hoog voorkomen alsof het traditionele gezin al heeft afgedaan. Integendeel, bijna een kwart van het totaal aantal gezinnen is nog patriarchaal van aard. Het merendeel (60 procent) zweeft tussen modern en egalitair, en 2 procent behoort tot het grachtengordeltype of denkt dat te doen. Resterend zo'n 15 procent voor de categorie overig, zoals de bijstandsmoeders. De Hoog: 'Het is een minderheid, maar wel een-tje die heel veel aandacht van de politiek krijgt.'

Nu is de gezinsvorming een kameel met drie bulten. Laag opgeleide vrouwen krijgen hun eerste kind rond hun 23ste, middelbaar opgeleide vrouwen bevallen vijf jaar later voor de eerste keer en de hoog opgeleide vrouw wacht nog eens vijf jaar langer. Vooral bij de laatste groep zal van uitstel dus steeds vaker afstel komen. De Hoog: 'Het krijgen van kinderen is voorbehouden aan vrouwen met lagere opleiding.'